

211 SAYILI İÇ HİZMET KANUNU, (657 SAYILI DMK.NA TABİ SİVİL MEMURLARA İLİŞKİN HÜKÜMLER)

SİLAHLI KUVVETLERDE ÇALIŞAN SİVİL PERSONEL

Madde 115 - Silâhlı Kuvvetlerde çalışan sivil memur, müstahdem, müteferrik müstahdem ve gündelikçi sivil personel bu kanunun askerlere tahmil ettiği sorumluluk ve hizmetlerin ifası bakımından:

a) Amir vazifesi alanlar; maiyetindeki bütün askeri ve sivil personele hizmetin icabettirdiği emirleri verebilir. Ceza vermek salâhiyetleri yoktur. Maiyetin cezalandırılması icabeden hallerde en yakın askeri âmire müracaat edilir.

b) Bütün sivil personel emrinde çalıştıkları askeri âmirlere karşı ast durumunda olup bu kanunun 14 üncü maddesinin asta tahmil ettiği vazifeleri aynen yapmaya mecburdurlar. Hilâfına hareket edenler askerlerin tabi olduğu cezai müeyyidelere tabi olurlar.

AÇIKLAMA:

Türk Silahlı Kuvvetleri ve Milli Savunma Bakanlığı teşkilatında görevli sivil personel ile ilgili hükümler; İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Devlet Memurları Kanunu, İş Kanunları ve Toplu İş Sözleşmelerinde yer almaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri ve Milli Savunma Bakanlığı teşkilatında görevli sivil memurlar, İç Hizmet Kanunu, Askeri Ceza Kanunu ve Disiplin Mahkemeleri Kanununda gösterilen hükümler haricinde, esas olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir. Sivil işçiler ise 4857 sayılı İş Kanununa tabidir.

a. Silahlı Kuvvetlerde çalışan sivil memurlar, müstahdem, müteferrik müstahdem ve gündelikçi sivil personel:

Madde de belirtilen sivil memur, müstahdem, müteferrik müstahdem ve gündelikçi sivil personel kavramları 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun yürürlüğe girmesiyle değişikliğe uğramış bulunmaktadır. 657 sayılı D.M.K.nun "istihdam şekilleri" başlığını taşıyan 4 üncü maddesinde, "kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürülür." hükmü yer almaktadır. Halen Silahlı Kuvvetlerde istihdam edilen sivil personel bu dört kategori içerisinde mütalaa edilmektedir. Ancak, Harp Tarihi Dairesi ve askeri müzelerde geçici hizmetli olarak istihdam edilmekte olan personel hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 ncü maddesinin (B) bendinde gösterilen şartlar aranmamakta ve bunların sözleşmeli olarak istihdamlarına devam olunmaktadır.

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

Memur: mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, bu kanunun uygulanmasında memur sayılır(D.M.K. 4/ A). D.M.K.na tabi kurumlarda çalıştırılan memurların sınıfları ise aynı kanunun 36 ncı maddesinde gösterilmiştir. 36 ncı maddenin VIII nci fıkrasında yardımcı hizmetler sınıfı açıklanmıştır. T.S.K.lerinde müstahdem olarak çalıştırılan personel, D.M.K.nun 36/VIII md.sinde gösterilen yardımcı hizmetler sınıfına tabi memur kadrosuna geçirilmişlerdir. Halen Silahlı Kuvvetlerde çalıştırılanlar, sivil memur kadrosundaki personeldir. Bunlar, İç Hz.K.nun 115 ve 116 ncı maddelerinde yazılı hususlar dışında D.M.K.na tabidir.

b. Amir vazifesi alan sivil personel:

T.S.K.de amir vazifesi alan sivil personel, mahiyetindeki bütün asker ve sivil personele hizmetin icap ettirdiği emirleri verebilir. Ancak bunların ceza vermek yetkileri yoktur. Maiyetin cezalandırılması gereken durumlarda en yakın amire müracaat edilerek ilgili personelin cezalandırılması istenir. Ceza verecek amir, kendisine ceza verilecek olan askeri veya sivil personelin en yakın askeri disiplin amiridir. İç Hz.K.nun 9 uncu maddesinde amir, 8 inci maddesinde emir, 7 nci maddesinde vazife, 6 ncı maddesinde ise hizmet kavramları açıklanmıştır. Amir; makam ve memuriyet itibariyle emretmek selahiyetine haiz kimsedir. Bunun emri altındakilere maiyet denir. Amir vazifesi alan sivil personelin, maiyetindeki asker ve sivil personele hizmetin icap ettirdiği emirleri verebilmesi, hizmetin yürütülmesi için şarttır. Aksi takdirde amirlik görevini yerine getirmek mümkün olamaz. Sivil personelin disiplin ceza yetkileri olmaması; As.C.K.nun ve Dis.Mah.K.nun disiplin amirine tanıdığı ceza vermek yetkisine haiz olmadıklarını gösterir. Ancak sivil personele disiplin cezası verilebilir.

c. Bütün sivili personel emrinde çalıştıkları askeri amirlere karşı ast durumundadır:

Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bütün sivil personel emrinde çalıştıkları askeri amirlere karşı ast durumundadır. Dolayısıyla İç Hz.K.nun 14 üncü maddesinin asta yüklediği bütün vazifeleri aynen yapmaya mecburdurlar. Ayrıca, İç Hz.K.nun 14 üncü maddesinin ast'a yüklediği vazifelerin yapılması konusunda İç Hz.Yönt.nin düzenlemiş olduğu hususlara da uymak zorundadır. Üst, ast tabirleri, İç Hz.K.nun 10 uncu maddesinde açıklanmıştır. Ast, üst'ün rütbece veya kıdemce aşağısında bulunan kimsedir. Sivil personelin rütbe sahibi olmaması nedeniyle sadece emrinde çalıştığı askeri amirlere karşı ast durumunda buldukları dolayısıyla İç Hz.K.nun ast'a yüklediği vazifeleri sadece bu amirlerine karşı yapmaya mecbur olacakları açıktır. Sivil personelin emrinde çalıştıkları askeri amirler dışında kalan subay ve astsubaylara karşı ast durumunda olmayıp, aralarında astlık-üstlük ilişkisi bulunmamaktadır. İç Hz.K.nun 14 üncü maddesine göre;

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

"Ast, amir ve üst'üne umumi adap ve askeri usullere uygun tam bir hürmet göstermeye, amirlerine mutlak surette itaate ve kanun ve nizamlarda gösterilen hallerde üstlerine mutlak itaate mecburdur. / Ast muayyen olan vazifeleri, aldığı emri vaktinde yapar ve değiştirmez, haddini aşamaz. İcradan doğacak mesuliyetler emri verene aittir./İtaat hissini tehdit eden her türlü tezahürler, sözler, yazılar ve fil ve hareketler cezai müeyyidelerle men olunur."

Görüldüğü üzere, sivil personel emrinde çalıştığı askeri amirlerine karşı ast durumunda olmakla; asta tahmil edilen görevleri aynen yapmaya mecburdur. Örneğin, amirine karşı tam bir hürmet göstermeye verdiği emirlere mutlak itaate mecburdur. Aksine hareket edenler askerlerin tabi olduğu cezai müeyyidelere tabi olurlar.

d. Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personelin tabi olduğu cezai hükümler:

Askeri Ceza Kanunu açısından: Türk Silahlı Kuvvetleri ve Milli Savunma Bakanlığı teşkilatında görevli Devlet memurları ceza yargılaması ve disiplin hukukuna yönelik mevzuat açısından, diğer kamu kurumlarında görev yapan Devlet memurlarından farklılık göstermektedir. Askerlik mesleğinin gerekleri, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurlarına daha katı disiplin kuralları uygulanmasını öngörmüştür. Bu sebeple, TSK.de ki Devlet memurlarının disiplin hukuku açısından tabi olduğu yasal düzenlemelerin nasıl olduğunun açıklanması zorunlu bulunmaktadır. As.C.K.nun 4551 sayılı K. İle değişik 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personel" askeri şahıslar arasında sayıldığı halde, maddenin ikinci fıkrasında, "Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan Devlet memurlarının asker kişi sıfatları, 4.1.1961 tarihli ve 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 115 inci maddesinde belirtilen yükümlülükleri ile sınırlıdır." hükmüne yer verilmiştir. Bu düzenleme, Devlet memuru ve işçilerin sırf askeri suçları sadece TSK İç Hizmet Kanununun 115 inci maddesinde yazılı yükümlülükleri ile sınırlı olarak işleyebileceklerini, diğer sırf askeri suçları işleyemeyeceklerini, ancak gerek As.C.K.da yazılı olan ve gerekse As.C.K.nun atf suretiyle "askeri suç" haline dönüştürdüğü askeri suçları işleyebilecekleri sonucunu vermektedir.

İç Hz.K.nun 115/b maddesi uyarınca sadece emrinde çalıştıkları askeri amirlere karşı ast durumunda kabul edileceği cihetle, aralarında amir-maiyet ilişkisi devam ettiği sürece sivil personelin amire karşı işlenebilen her çeşit suçları (emre itaatsizlik, saygısızlık, hakaret, mukavemet, fiilen taarruz v.b. gibi) işlemeleri mümkündür. Bu ahvalde As.C.K.nun ilgili hükümlerine göre yargılanır ve ceza görürler. Hizmet münasebeti dışında hareketleri, T.C.K.na tabidir. Askerî Yargıtay'ın yerleşik uygulamalarında, Silahlı Kuvvetlerde görevli sivil personelin (memur ve

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklemek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

işçi), disiplin suçu olarak 477 Sayılı Kanununun 47 (Amire saygısızlık) , 48 (itaatsizlik) ve 49 (bilerek doğruyu söylememe), sırf askeri suç olarak As.C.K.nun 82 (amiri tehdit suretiyle hürmetsizlik), 85 (amire hakaret), 87 (emre itaatsizlikte ısrar) ve 91 inci (amire fiilen taarruz) maddelerinde yazılı sırf askeri suçları işleyebilecekleri, bunların dışında kalan sırf askeri suçları işleyemeyecekleri kabul edilmiş bulunmaktadır.¹ 22.03.2000 tarih ve 4551 sayılı yasa ile As.C.K.nun 165 inci maddesinde yapılan değişiklik ile Türk Silahlı Kuvvetleri ve Milli Savunma Bakanlığında görevli Devlet memurlarına, sadece "amire saygısızlık" ve "itaatsizlik" suçlarından dolayı As.C.K.da yazılı disiplin cezalarının verilebileceği, disiplini bozucu diğer eylemlerinden dolayı ilgili kanun hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir.² Bu personele askeri amirleri tarafından hizmetle ilgili olarak ika edilecek suçlarında As.C.K. veya 477 sayılı Kanunların bünyesi dahilinde mütalaa edilmesi, hizmetle ilgisi olmayan eylemlerin ise T.C.K.na göre değerlendirilmesi gerekir.³ Sivil personelin sırf askeri suçlardan firar ve izin tecavüzü suçlarını işlemeleri mümkün değildir. Zira bu suçları sadece askeri şahıslar işleyebilir. Görevine geç gelen, izin almadan görev yerini terk eden sivil personele bu eylemleri nedeniyle 657 sayılı D.M.K.nun 125 inci maddesinde yazılı cezalar, eyleminin niteliğine göre tayin edilir.

T.S.K.de görevli Devlet memurları hakkında verilen ve Devlet memurluğundan çıkarmayı gerektirmeyen hürriyeti bağlayıcı cezaları, 353 sayılı As.Mah.Krlş. ve Y.U.K.nun beşinci kısmında yazılı esaslar dahilinde askeri ceza evlerinde infaz edilir(As.C.K. 39/1.fıkra, A bendi). Hürriyeti bağlayıcı diğer cezalar genel cezaevlerinde çektirilir(As.C.K. 39/2.fıkra). Askerî Ceza Kanununun 24 üncü maddesinde 4551 sayılı Kanun ile değişiklik yapılarak uzman jandarma ve uzman erbaşlar ile sivil personel hakkındaki göz ve oda hapsi cezalarının infaz şeklinin subay ve astsubaylar gibi olacağı hüküm altına alınmıştır.

Disiplin amirlerinin ceza verme yetkileri As.C.K.nun 171 inci maddesine Ek Cetvelde gösterilmiştir. Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurlarına (amir sıfatını haiz olmak şartıyla); astsubaylar (müfrez buldukları sürece) 2 güne kadar göz hapsi veya 2 güne kadar oda hapsi cezası, asteğmen - teğmen (müfrez veya müstakil bulduklarında) 3 güne kadar göz hapsi veya 3 güne kadar oda hapsi cezası, üsteğmen - yüzbaşı 5 güne kadar göz hapsi veya 5 güne kadar oda hapsi veya 1/25 oranında aylıktan kesme cezası, binbaşı - yarbay 7 güne kadar göz hapsi veya 7 güne kadar oda hapsi veya 1/20 oranında aylıktan kesme cezası, albay 14 güne kadar göz hapsi veya 14 güne kadar oda hapsi veya 1/16 oranında aylıktan kesme cezası, tuğgeneral tuğamiral - tümgeneral

¹ Aksoylu, İlter: Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli devlet memurlarının disiplin hukuku, AYİM. Derg. S. 19. s.106

² Aksoylu, İlter: A.g.m., s.107

³ Özbakan, Hulusi: İç Hz.K., A.g.e., s.368

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

tümamiral 21 güne kadar göz hapsi veya 21 güne kadar oda hapsi veya 1/12 oranında aylıktan kesme cezası, korgeneral koramiral - orgeneral oramiral - mareşal - büyük amiral - Milli Savunma Bakanı 28 güne kadar göz hapsi veya 28 güne kadar oda hapsi veya 1/8 oranında aylıktan kesme cezası verebilirler.

As.C.K.nun 188 inci maddesine göre, disiplin cezasına şikayet hakkı, cezalı ile cezalının üstlerine tanınmıştır. Şikayet, doğrudan doğruya cezayı vermiş olan amirin bir derece üstü olan disiplin amirine yapılır. Cezalı, ceza kararının tebliğini takibinden gün mesai saati içinde bu hakkı kullanabilir. Cezanın infaz edilmiş olması şikayete engel değildir. Şikayet cezanın infazını geri bırakmaz. Şikayetler hemen incelenerek bir karara varılır. As.C.K.189 uncu maddesine göre, şikayet haklı görülürse ceza kaldırılır veya değiştirilir. Şikayetin esassız olduğu anlaşılırsa, reddedilir ve bu yüzden şikayetçiye ceza verilmez.

Disiplin amirlerince verilen disiplin cezaları yargı denetimi dışındadır. Ancak, disiplin cezalarının "yok hükmünde" olup olmadığının belirlenmesi ile sınırlı olarak Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin yargı denetimine tabidir. Uygulama bu yöndedir. Yok hükmünde bir işlem süre kaydına bakılmaksızın idarece her zaman geri alınabileceği gibi dava süresine bağlı olmaksızın dava konusu da yapılabilir.

Disiplin Mahkemeleri Kanunu açısından: Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan bir Devlet memuru, "amir ve üste saygısızlık". "itaatsizlik" veya "bilerek doğruyu söylememe" suçlarından birini işlediği taktirde, disiplin amirinin taktirine bağlı olmak üzere disiplin mahkemesinde yargılanabilecektir. Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan bir Devlet memuru, "amir ve üste saygısızlık". "itaatsizlik" veya "bilerek doğruyu söylememe" suçlarından birini işlediği taktirde, disiplin amirinin taktirine bağlı olmak üzere disiplin mahkemesinde yargılanabilecektir. Ancak 477 sayılı kanunun 49 uncu maddesinde yazılı "bilerek doğru söylememe" suçunu bir devlet memurunun işlemesi durumunda disiplin amirinin bu suçtan bizzat kendisinin cezalandırma yetkisi bulunmadığından, hakkında suç dosyası düzenlenerek disiplin mahkemesine sevk edilmesi gerekmektedir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 233 ncü maddesinde, Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan devlet memurlarına, bu kanunun disipline ait 124-136 ncı maddelerinin uygulanmasına devam edileceği, ancak özel kanunlardaki hükümlerin saklı olduğu belirtildiğinden ve aynı yönde 125/son maddesinde de hüküm bulunduğundan söz konusu suçtan dolayı daha özel kanun olan 477 sayılı kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.⁴ Bu suçlar dışında kalan disiplin suçlarında diğer kanunlara göre işlem yapmak gerekecektir. Bu

⁴ Aksoylu, İlter: A.g.m., s.108

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

durumda 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 inci maddesi gereğince işlem yapılması gerekmektedir.

477 sayılı Kanun hükümleri gereğince Devlet memurlarına disiplin cezası vermeye disiplin mahkemeleri yetkilidir. As.C.K.nun 3 üncü maddesine göre asker kişi kabul edilen Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurları, görev yaptığı kıta veya kurumun yetki yönünden bağlı olduğu disiplin mahkemelerinde yargılanır.

Maiyetinden birinin bir disiplin suçu işlediğini öğrenen her âmir yetkisi dahilindeki oda veya göz hapsi cezalarıyla cezalandırılmasını uygun görmediği takdirde suçluluk sebeplerini ve suç delillerini kapsayan bir vak'a raporu düzenleyip bunu silsile yolu ile teşkilatında disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askerî kurum âmirine en geç üç gün içinde gönderir. Teşkilatında disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askerî kurum âmiri herhangi bir suretle bir disiplin suçunun işlendiğini öğrendiğinde doğrudan doğruya disiplin cezası vermeye yetkili olur ve buna dayanarak oda veya göz hapsi cezasıyla cezalandırılmasını uygun görmez ise dâva açılmasının gerekip gerekmediğine karar vermek üzere derhal disiplin hazırlık soruşturması yapılmasını emreder. Aksi halde birinci fıkraya göre işlem yapılmak üzere keyfiyeti disiplin cezası vermeye yetkili en yakın disiplin âmirine bildirir ve varsa evrakı gönderir. Disiplin hazırlık soruşturması disiplin subayı tarafından en kısa zamanda yapılır. İhbarı yapan âmir tarafından yapılan soruşturma yeter görülürse bu, disiplin hazırlık soruşturması yerine geçer (Dis.Mah.K. md.14). Disiplin soruşturması sonunda dava açılmasını gerektirir yeter sebepler bulunmazsa kovuşturmaya yer olmadığına karar verilir. Dava açılmasını gerektirir yeter sebepler varsa bir iddianame ile disiplin mahkemesinde dava açılır (Md.15/C ve D). Eylem adliye mahkemelerinin veya askerî mahkemelerin görevine giren bir suç ise, evrak görevli mercie gönderilir. Eylem bu kanunda yazılı bir disiplin suçu olmayıp, disiplin tecavüzü ise özel kanun hükümleri uygulanır. (Md.15/A ve B). İddianame asker kişi olan sanığa en yakın âmiri aracılığı ile tebliğ olunur. Tebliğ tarihi üzerinden iki gün geçmedikçe duruşma yapılamaz. Sanığın uygun görmesi ile bu süreden vazgeçilebilir.

Disiplin mahkemelerinde duruşma açık olur. İddianamenin okunmasından sonra sanık olay hakkında sorguya çekilir, varsa tanıklar dinlenir ve diğer deliller toplanır. Disiplin mahkemesi istem üzerine veya kendiliğinden tanık dinlenmesine veya başka delillerin toplanmasına karar verebilir. Delillerin toplanmasından sonra disiplin subayından esas hakkındaki istemi sorulur. Sanık savunmasını yapar. Son söz sanığındır(Md.24). Sanık soruşturmanın her safhasında bir müdafii tutabileceği gibi müdafii yoksa disiplin mahkemesince de müdafii tutulabilir(Md.25). Hüküm, sanığın beraatına veya hükümlülüğüne veya dâvanın düşmesine yahut disiplin mahkemesinin görevsizliğine veya yetkisizliğine dair olur. Hükümlülük halinde,

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

disiplin mahkemesince cezanın derhal yerine getirilmesine karar verilebilir(Md. 27). Teşkilatında disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askerî kurum âmiri veya sanık itiraz hakkına sahiptirler(Md. 30).

Disiplin mahkemelerinden verilen hükümlere karşı tefhim veya tebliğinden itibaren üç gün içinde bir üst disiplin mahkemesinde itiraz edilebilir.(Md. 31) İtiraz, hükmü veren disiplin mahkemesinin teşkilatında kurulduğu komutana veya askerî kurum âmirine yapılır. İtiraz sebepleri yazılı olarak verilebileceği gibi sanığın en yakın âmirine yapılacak beyan üzerine düzenlenecek bir tutanak şeklinde de olabilir. İtiraz, kural olarak hükmün kanuna aykırılığı sebebine dayanır(Md. 32). İtiraz üzerine üst disiplin mahkemesi disiplin subayı en geç üç gün içinde gerekli incelemeyi yapar ve mütalâsı ile birlikte dosyayı mahkemeye verir. Mahkeme en geç üç gün içinde dosyayı inceleyerek kararını verir. Üst disiplin mahkemesi gerekli gördüğü soruşturmanın yapılmasını isteyebilir veya soruşturmayı kendisi yapabilir. Bu halde soruşturma için geçecek süre üç günlük süreye dahil değildir(Md. 34). Üst disiplin mahkemesi itirazı yerinde görürse dâvanın esasına hükmeder. Aksi halde itirazı reddeder. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir(Md. 35).

12.6.2003 tarih ve 4895 sayılı K.nun 8 nci maddesi ile 477 sayılı Kanunun 38 inci maddesinde değişiklik yapılmış, aynı statüdeki kişilere disiplin mahkemelerince verilecek göz ve oda hapsi cezalarının infaz şekli, Askerî Ceza Kanununa paralel hale getirilmiştir. Buna göre disiplin mahkemesi tarafından göz hapsi cezası ile cezalandırılan bir Devlet memuru; resmi daire, kışla, eğitim alanları ile sair yerlerdeki hizmetlerine devam eder, hizmetin bitiminden sonra hiçbir yere gidemez, kışlada veya resmi odalarda kalır, hizmete ilişkin olanlar dışında hiçbir ziyaret kabul edemez. Oda hapsi cezası ile cezalandırılması durumunda ise ; mümkün olduğu takdirde, cezayı tek başlarına belirli bir hapis odasında geçirir, amir durumunda ise emir veremez, genel hizmet yapamaz.

Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu açısından: 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 1 inci maddesinin 1 inci fıkrasında; bu kanuna tabi personel (subaylar, astsubaylar ile harp okulları, fakülteler, yüksek okullar ve astsubay okullarında öğrenim yapan askeri öğrenciler) sayıldıktan sonra, aynı maddenin ikinci fıkrasında, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapan diğer asker ve sivil kişilerin kendi özel kanunlarına tabi oldukları belirtilmektedir. Maddenin bu düzenlemesinden, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli sivil personelin bu kanun kapsamı dışında tutulduğu ve kendi özel kanunlarına tabi oldukları anlaşılmaktadır. Bu husus sadece 926 sayılı Per.K.nun uygulanması açısından geçerlidir. Sivil personelin disiplin hukuku açısından (koşulları bulunduğu takdirde) asker kişi sayılacağı ve diğer asker kişilerin tabi olduğu kanun hükümlerinin bunlara da uygulanacağı kuşkusuzdur.

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

Devlet Memurları Kanunu açısından: 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4 üncü maddesinde kamu hizmetlerinin memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler olmak üzere bu dört gurup personel eliyle yürütüleceği belirtilmektedir. 657 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden sonra, Türk Silahlı Kuvvetlerinde bu dört grup istihdam şekli dışında sivil personel çalıştırılmamaktadır. Halen Türk Silahlı Kuvvetleri ve Milli Savunma Bakanlığı teşkilatında Devlet memuru ve işçiler bulunmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri ve Milli Savunma Bakanlığı teşkilatındaki Devlet memurları, TSK. İç Hizmet Kanunu, Askeri Ceza Kanunu ve Disiplin Mahkemeleri Kanununda gösterilen hükümler haricinde, esas olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi personeldir. Sivil işçiler ise 4857 sayılı İş Kanununa tabidir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapmakta olan Devlet memurları, özlük haklarına ilişkin konularda öncelikle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabidirler. Ancak 657 sayılı DMK'nun "Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışan memurlara uygulanmayacak maddeler" başlıklı 232 nci maddesinde; "Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği'nin, Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanunu'nun ve bunlar hakkında halen yürürlükte bulunan diğer mevzuatın uygulanmasını sağlama bakımından Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışan sivil memurlar, sözleşmeli ve geçici personel ile işçiler hakkında bu kanunun; çalışma saatleri hakkındaki 99 uncu, günlük çalışma saatlerinin tespiti hakkındaki 100 üncü, günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmette çalışma saat ve usulünün tespiti hakkındaki 101 inci, fazla çalışma ücreti hakkındaki 178 inci, görevden uzaklaştırmaya yetkilileri sayan 138 inci, maddeleri hükümleri uygulanmaz." hükmüne yer verilmiştir. Bu hüküm, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliğinin, Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanununun ve bunlar hakkında halen yürürlükte bulunan diğer mevzuatın uygulanmasını sağlama amacını gütmektedir. Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli sivil personele uygulanmayan DMK'nun söz konusu hükümlerinin yerine, İç Hizmet Kanununun 115 ve 116 ncı maddeleri ile bunların atıfta bulunduğu İç Hizmet Kanununun diğer hükümleri keza 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu, 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanacaktır. 657 sayılı DMK'nun 233 üncü maddesinde ise Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışan memurlara uygulanmaya devam olunacak hükümler gösterilmiş ve "Bu kanunun 7 nci bölümünde yer alan "Disiplin" e ait 124, 136 ncı maddelerindeki hükümlerin Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışan sivil memurlar ile sözleşmeli ve yevmiyeli personel hakkında uygulanmasından, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanun ve Yönetmeliği, Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanunu ve konu ile ilgili diğer hükümleri saklıdır" denilmiştir. Yine 657 sayılı DMK'nun 125 inci maddenin son fıkrasında Özel kanunların disiplin

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklemek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

suçları ve cezalarına ilişkin hükümlerinin saklı olduğu hükmü bulunmaktadır. Bu hükümden de anlaşılacağı üzere disiplin suçunu oluşturan eylem, eğer İç Hizmet Kanununun 115/b kapsamında ise, yani İç Hizmet Kanununun askerlere tahmil ettiği sorumluluk ve hizmetlerin ifası bakımından, 14 üncü maddesinin asta tahmil ettiği vazifelerden biri veya birkaçının ihlalden kaynaklanmışsa, öncelikle özel kanun niteliğinde bulunan Askeri Ceza Kanunu veya Disiplin Mahkemeleri Kanunu hükümleri uygulanacaktır. 657 sayılı DMK.nun 125 inci maddesinde disiplin suç ve cezaları sayılmıştır. Cezalar uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve Devlet memurluğundan çıkarmadır. Belirtilen bu fiil ve haller "nitelik ve ağırlıkları itibariyle benzer eylemlerde bulunanlara" da aynı neviden disiplin cezalarının verileceği kuralı yine aynı maddede açıklanmak suretiyle sayılı fiil ve hallerin dışına çıkılabilmesine imkan tanınmıştır.

"Uyarma"; memurun memuriyet haklarında herhangi bir kısıntı getirmez. Uyarma, DMK.nun 125/A maddesinde düzenlenmiş olup "memura görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesi" şeklinde tarif edilmiştir. Uyarma cezası disiplin amirleri tarafından verilebilmektedir(Md 126/f.1). Uyarma cezasını gerektiren fiil ve hallerin öğrenildiği tarihten itibaren disiplin amirlerince bir ay içinde disiplin soruşturmasına başlanması gerekir Aksi takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar. Uyarma cezası verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder ve derhal uygulanır(Md 132/f.1). Uyarma cezalarına karşı idari yargı yoluna gidilemez. Uyarma ve Kınama cezaları için idari yargı yolu 1982 Anayasası ile ve 2670 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucu kapatılmıştır. Anayasamızın 129/f3 maddesinde ".. Uyarma ve kınama cezalarıyla ilgili olanlar hariç disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz.." denilmektedir.

"Kınama"; memura görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir. Uyarma soyut ve hafif bir müeyyide türü iken; kınama somut ve daha ağır bir cezadır. Uyarma cezasında olduğu gibi memurun özlük ve sosyal haklarında kısıntı meydana getirmez. Kınama cezası da uyarma cezasında olduğu gibi disiplin amirleri tarafından verilebilmektedir(DMK Md.126/f 1). Ceza verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder ve derhal uygulanır. Ayrıca itiraz suresi olan 7 günlük sürenin geçmesi beklenmez(Md.132). Kınama cezası için de itiraz yolu vardır. Uyarma cezasında olduğu gibi Kınama cezasının iptali için idari yargı yoluna gidilemez. İtiraz, cezanın tebliğini izleyen günden başlamak üzere yedi gün içinde yapılmalıdır. Bu süre geçtikten sonra yapılan itirazlar esasa girmeden reddedilir. İtiraz, üst disiplin amirine, yoksa disiplin kurullarına yapılır.(DMK Md 135/f.1)

"Aylıktan kesme"; memurun brüt aylığının otuzda biri ile sekizde biri arasında kesinti yapılmasıdır. Aylıktan kesme memurun brüt aylığından yapılmalıdır. Kanunda tayin edilen otuzda bir oranı cezanın alt sınırı olup aynı zamanda asıl cezadır. Aylıktan kesme cezasının verilmesi gereken durumlarda ilk

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : **"En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir.**" Bu ibare eklemek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

tain edilecek ceza otuzda bir oranında aylıktan kesme cezasıdır. Eğer üst sınıra doğru ceza artırılmak isteniyorsa bunun gerekçesi mutlaka belirtilmelidir. Aylıktan kesme cezası da uyarma ve kınama cezaları gibi disiplin amirleri tarafından re'sen verilebilmektedir(Md.126). Ancak Aylıktan kesme cezasına karşı itiraz üst disiplin amirine yapılmaz. Aylıktan kesme cezasının iptali ancak idari yargı denetimi ile mümkündür(Md.135/f 2). İdari yargı denetimi ise açılacak bir iptal davası sonucu mümkün olabilmektedir.

“Kademe ilerlemesinin durdurulması”; yaptırım itibariyle Devlet Memurluğundan Çıkarma cezasından bir önce gelen ağır bir cezadır. Memurun bulunduğu kademe ilerlemesinin fiilin ağırlık derecesine göre 1-3 yıl durdurulmasıdır(Md. 125/D). Bu ceza verildiğinde memur kademe ilerlemesini yapabilecek durumda olsa bile kademe ilerlemesi yapamayacaktır. Bulduğu kademe 1-2 veya 3 yıl bekleyecektir. Öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademelerinde bulunan Devlet memurlarının, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının verilmesini gerektiren hallerde, brüt aylıklarının 1/4 ü-1/2'si kesilir ve tekerrüründe göreve son verilir(Md. 125/son).

“Devlet memurluğundan çıkarma”; bir daha Devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarmak şeklinde tarif edilmiştir Devlet memurluğundan çıkarma ile memurluk statüsü sona ermektedir. Çıkarma, en ağır suçlara tatbik edilen bir müeyyidedir. Devlet memurluğundan çıkarma cezası amirlerin bu yoldaki isteği üzerine memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir. Ayrıca DMK.nun 127 inci maddesine göre memurluktan çıkarma cezasında altı ay içinde disiplin kovuşturmasına başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ise, memurun bağlı bulunduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra atamaya yetkili amirler, il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde valiler tarafından verilecektir. Devlet memurluğundan çıkarma cezası ise amirlerin bu yoldaki istekleri üzerine yüksek disiplin kurulu kararı ile verilmektedir.(657 sayılı DMK Md 126)

Disiplin cezası vermeye yetkili makam kanunun öngördüğü disiplin cezalarından biriyle memurun cezalandırılmasına karar verir. Bu karar gerekçeli olmalıdır. Karar ilgili memura yazılı olarak tebliğ edilerek yürürlüğe girer .Uyarma ve kınama disiplin cezalarına karşı 7 gün içinde üst disiplin amirine yoksa disiplin kurullarına Devlet Memurları Kanunu'nun 135 inci maddesi uyarınca itirazda bulunabilir. İtiraz sonucunda verilen karara karşı iptal davası açılmaz. Kendisine aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması veya devlet memurluğundan çıkarılma cezası verilen memur, bu kararın kendisine tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde iptal davası açılabilir. Memur bu disiplin

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : **“En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı” isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir.** Bu ibare eklemek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

cezalarına karşı iptal davası açabileceği gibi tam yargı davası açıp uğradığı maddi veya manevi zararların tazminini isteyebilir. Disiplin cezası kararının mahkeme tarafından iptali, disiplin cezasını geçmişe etkili olarak ortadan kaldırır. İdare, iptal kararını uygulamak için gerekli tedbirleri almalıdır kesilen maaş iade edilir. Kademe ilerlemesi yapılır. Memur tekrar göreve alınır.⁵

⁵ Bkz: Aksoylu, İlter: A.g.m.

ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : **"En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir."** Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.